

‘Mijn vader is Russisch, mijn moeder Oekraïens’

Russische winkels in Berlijn

Achtergrond - 26 maart 2022 - Auteur: Guy Hoeks

In Berlijn wonen vele tienduizenden *Russlanddeutsche*, Duitsers met Russische wortels. De oorlog in Oekraïne werkt door in die gemeenschap. Verslaggever Guy Hoeks toog naar Lichtenberg, een wijk in het oosten van de stad met een grote gemeenschap van migranten uit Rusland en de voormalige Sovjet-Unie. “Ik kom uit Letland en mijn moedertaal is Russisch. Wat kan ik er aan doen?”

Een voorzichtige voorjaarszon laat zich half maart zien in de Möllendorffstraße, een door hoge, troosteloze flatgebouwen omgeven vierbaansweg, die dwars door de Oost-Berlijnse wijk Lichtenberg loopt. Hier woont - net als in Marzahn en Charlottenburg - een grote Russischtalige minderheid. Er is een bibliotheek met een ruime collectie Russische boeken en er zijn een aantal Moskovitische speciaalzaken. Naast Russen wonen ook veel Oekraïners in Lichtenberg, die graag inkopen doen bij de Russische winkels.

Onder een van de betonnen *Plattenbau*-flats is supermarkt Juby gevestigd, een van de populaire Russische zaken in de buurt. Zodra het over de aanval van Rusland op Oekraïne gaat, verdwijnt de glimlach op het gezicht van de supermarktmedewerker achter de toonbank van de broodafdeling. “We vinden het vreselijk wat er gebeurt in Oekraïne”, zegt de vrouw. “Mijn vader komt uit Rusland, mijn moeder uit Oekraïne. We leven al 20 jaar in Berlijn, onze kinderen zijn hier geboren en we hebben Oekraïense vrienden. Verder wil ik er niets over kwijt, want het is al moeilijk genoeg.”

De Russische invasie in Oekraïne die een maand geleden begon, blijkt een ongewenst gespreksonderwerp in dit deel van Berlijn. Ook het winkelend publiek laat zich liever niet over de kwestie uit. ‘Het spijt me, maar ik heb weinig tijd want ik moet zo weer werken’, verontschuldigt een Russische vrouw van middelbare leeftijd zich in het Duits.

Niet alleen Russische klanten bezoeken de supermarkt, ook Duitsers, Oekraïners en Vietnamezen - een andere grote minderheid in Lichtenberg - lopen naar binnen om boodschappen te doen. Wie binnen goed rondkijkt, ziet een opvallende steunbetuiging aan Oekraïne: tussen het systeemplafond en schappen lopen blauw-gele strepen over de muren.

Tegenover de Russische supermarkt, voor het bruine café Linde, wil Wolfgang wel wat zeggen. De paffende zestiger met een schipperspet en snor noemt de oorlogsverklaring van Rusland ‘*Schweinerei*’. “Poetin heeft grenzen overschreden.” Toch geeft hij ook het westen de schuld. “De NAVO heeft het totaal uit handen gegeven. Eerst Georgië, toen de Krim en nu de rest van Oekraïne. Even dreigde Poetin zelfs met atoombommen. Toen was ik echt bang”, zegt hij.

Juby is een van de weinige plekken in Berlijn waar Russische producten nog verkrijgbaar zijn. Begin maart deden de Duitse supermarktketens Rewe, Penny, Aldi en Netto, producten van Russische makelij in de ban. Kaufland en Lidl volgden twee weken later. Het gaat om onder meer zoetwaren, kant-en-klaarmaaltijden en wodka. Bij Juby liggen de schappen nog vol Russische producten. Vooral de drankafdeling is met wodkaflessen van Russky Standa en Czar’s en verschillende champagneflessen goed gevuld.

Hoe verder je de Berlijnse wijk Lichtenberg in gaat, hoe meer mensen Russisch lijken te spreken. Voor een rood stoplicht staat een jong Russisch sprekend stel lachend een kinderwagen te wiegen. In dit deel van de wijk, niet ver van Hohenschönhausen - de voormalige Stasigevangenis, die ooit kortstondig in handen was van de Russische geheime dienst KGB - zijn de Russische winkels op één hand te tellen.

Onder een afdak met onder meer een Griekse taverne, Syrische supermarkt en Vietnamese bloemenzaak heeft R-Markt, een soort Russische tegenhanger van

Blokker, zijn beste tijd gehad, getuige de verkleurde gele tegels, halflege schappen en oude kartonnen borden. De eigenaresse geeft een Amazon-doos mee aan een bezoeker. "Njet." Ze wil niets loslaten over de oorlog in Oekraïne. Waarom niet? "Mijn mening is de mijne", zegt ze standvastig in gebrekkig Duits. Voor de winkelier liggen in een verder lege vitrine alleen nog doorzichtige zakken met verpakte vissen, Baltische Strömlinge staat erop. De etalage staat vol met kristallen wijnglazen, porselein en prullaria.

Fedora, een traiteur die onder meer Russische taarten, salades en hapjes verkoopt, ligt op steenworp afstand van de kruising van Möllendorffstraße en Frankfurter Allee. Voor de Russische delicatessenzaak staat de goedlachse Yelena een sigaret te roken, terwijl ze kalm vragen beantwoordt. "Ik merkte dat het de eerste week iets rustiger was. Veel mensen meden de winkel om politieke redenen. Vooral van Duitsers

kreeg ik de vraag wat ik van de oorlog vind, alsof ze mij iets aanrekenden. Ik kom uit Letland en m'n moedertaal is Russisch. Maar wat kan ik er aan doen? En ik woon hier al 12 jaar."

De afgelopen drie weken heeft ze drie 'incidenten' meegemaakt, waarin ze agressief werd bejegend. "Andere klanten maken opmerkingen zoals: waarom vervang je het woord Russisch niet door Oekraïens?" Yelena is niet van plan om de sierlijke gouden letters met Huisgemaakte Russische Taarten van de voorgevel te halen. Ze heeft andere zorgen aan haar hoofd, al zijn die ook gerelateerd aan de oorlog in Oekraïne. "Het zijn in veel opzichten zware tijden, want nu merk je ook dat de gasprijzen de pan uitrijzen. Daar hebben wij als ondernemers ook last van."

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/49141/mijn-vader-is-russisch-mijn-moeder-oekraïens>